

1) Co wypada, a co nie wypada dziewczynce?

6.09.2020 godzina 12.00

Cel główny: zapoznanie dzieci z terminami: różnica pokoleniowa, dojrzewanie, szacunek, bycie w relacji, bycie sobą.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: swoboda wypowiedzi o dojrzewaniu, doświadczaniu, przemijaniu, odkrywaniu siebie, rodzinie.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: czytanie fragmentu „Ronji. Córki zbójnika”. Pytanie o potrzebę bycia w rodzinie, co daje rodzina, dlaczego nie chcemy być sami? Kto należy do twojego plemienia? Kto jest w nim najważniejszy?
2. Gra: wyobraź sobie, że jesteś Ronją. Co robisz? Czy myślisz, że bycie córką zbójnika jest złe? Czy Ronja chce być jego córką? Czy gdybyś urodził się w innej rodzinie byłabyś inny? Pytanie o wolność, odkrywanie własnej drogi, dojrzewanie, odłączanie się od rodziców, poszukiwanie własnej mądrości, ale i czerpanie z mądrości starzyny. Wprowadzenie terminu ‘różnica pokoleniowa’: dzieciństwo naszych babć i dziadków, a nasze dzieciństwo. Co mieli oni, a co mamy my (gazety, audiobooki, telewizor, hulajnoga, itp.)? Co to znaczy dojrzewać? Narysuj swoje przechodzenie od niemowlęstwa, przez dzieciństwo do dziś (mapa dojrzewania)? Wskaż ważne momenty tej drogi. Kto był dla ciebie ważny podczas tej drogi? Co od niego, od niej zyskałeś? W którym momencie jesteś najbardziej sobą?
3. Zakończenie/grę: dzieci losują pytania, czytają je, odpowiadają: czego nauczył mnie tata? Mama? Ciocia? Wujek? Mamy brat? Kuzynka? A czego ty nauczyłeś ich?

2) Czy drzewo ma pamięć?

13.09.2020 godzina 17.00

Cel główny: pytanie o istnienie innych istot żyjących poza gatunkiem człowiek, zapoznanie się z terminem ‘istnienie międzygatunkowe’. Wskazanie cech *stricte* ludzkich.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: uwrażliwienie na istnienie innych istot żywych wokół nas. Wymienienie cech gatunku *homo sapiens*.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie/Burza mózgów: czym jest pamięć? Co to znaczy coś pamiętać? Czy tylko człowiek ma pamięć? A wspomnienie co to znaczy o czym pamiętać, a czym jest wspomnianie? Dzieci spontanicznie udzielają odpowiedzi.
2. Prowadząca opowiada historię Marcela Prousta o niezapomnianym smaku magdalenki. Pyta dzieci, czy one mają takie wspomnienie? Czy sądzą, że tylko my ludzie o czymś pamiętamy? A co z drzewami? Jakim bytem jest drzewo? Nie jest

to człowiek, nie jest to zwierzę? Czy jest to taka sama roślina jak kaktus na przykład? Czy jest coś, co was fascynuje w drzewach (wielkość, kora, korzenie, pięcie się do nieba)? Prowadząca puszcza zwiastun filmu pt. „Był sobie las”. Po filmie mówi o wielkich drzewach jako „największych podróżnikach”, pyta, czy tak o drzewie można mówić? Mówi o drzewach mających „swoje dzieci” i chroniących je. Zadaje pytanie o pamięć, czy drzewo coś pamięta? Czy w ogóle może pamiętać? Czy drzewa odbierają bodźce ze świata? Zastanawiamy się wspólnie, jak wyglądałby świat bez drzew i lasów. Zadanie: namaluj drzewo i człowieka/siebie, co was różni, a co macie podobnego? Czy człowiek jest wyjątkowy wśród innych istot (poznawanie zmysłowe i umysłowe)?

3. Zakończenie/Drama: wczuj się w drzewo, poczuj się drzewem, co robisz? Jakim jesteś drzewem? Co czujesz? Czy pamiętasz, co ci się przydarzyło? Czy widzisz innych?

3) Czy stół bez nóg to nadal stół?

20.09.2020 godzina 12.00

Cel główny: zapoznanie dzieci z cechą konieczną i cechą przypadkową przedmiotu oraz z tym, czym jest definicja, nazwa.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: rozumienie definicji i nazwy przedmiotu, znajomość odniesień do kultury zachodniej.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: oglądamy książkę Iwony Chmielewskiej „abc.de”. Prowadząca zadaje pytania o skojarzenia: z czym kojarzy ci się litera „c”, może z mostem? A litera „a”, może z Adamem i Ewą?
2. Przy czym teraz siedzicie? Skąd wiecie, że to są prawdziwe nazwy tych rzeczy? Zamieniamy nazwy: siedzę na stole, siedzę przy krześle, jem kubkiem, piję z widelca. Czy wprowadza to chaos do komunikacji? Skąd się wzięły nazwy? Z natury rzeczy, czy z umowy? Wiemy od zawsze, jak się dana rzecz nazywa, czy ktoś nam to powiedział? Jaka jest nienazwana rzecz? Czy każda rzecz ma swoje słowo? A definicje rzeczy? Czym jest stół? Z czego się składa? Co jest konieczne, a co możliwe/przypadkowe dla stołu? Dzieci podają własne przykłady: konieczne i możliwe dla... (sweter, spodnie, bukiet, okno, kanapa, samochód). Narysuj: ciemność, zimno, ład. Przekaż mi wiadomość pismem obrazkowym.
3. Zakończenie/Gra: od kiedy/od braku ilu włosów łysy zostaje nazwany łysym? W którym momencie noc przechodzi w dzień? Kiedy przestałeś być dzieckiem, a stałeś się nastolatkiem? Czy wczorajszy katar jest tym samym katarem, co ten dzisiejszy?

4) Czy żyjemy w najlepszym świecie możliwym?

27.09.2020 godzina 12.00

Cel główny: zapoznanie dzieci z tematyką ‘światów możliwych’.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: możliwość wyobrażenia sobie świata możliwego.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: powiedzcie mi, w jakim my świecie żyjemy? Czy jest to dobry świat? Ładny/ ciekawy/nudny? Co to znaczy, że on jest? Czym jest realność, faktyczność? Jakie prawa i reguły są w tym świecie?
2. Wyobraźcie sobie, że coś istnieje inaczej. Prowadząca opowiada historyjkę o świecie możliwym (innym, nowym, odrębnym) i wprowadza słowa: kontrfaktyczny, nierealny, surrealny. Namyślamy się na światem snu, czy jest to alternatywny świat? Kto śni sen? Skąd się biorą sny? Dzieci mają wyobrazić sobie inny świat, świat możliwy, taki, jaki chcielibyście by on był lub świat, w którym działają inne zasady fizyki lub świat zamieszkały przez inne gatunki; dzieci opisują takie światy, następnie mają za zadanie stworzyć kolaż tego świata (wycinki z gazet).
3. Zakończenie/gra: wymyślamy własną galaktykę i jej planety: co na nich jest, jakie one są? Czytamy historyjki z „Atlasu wysp odległych”.

5) Jak wielkie jest serce psa?

4.10.2020 godzina 12.00

Cel główny: zauważenie istnienia innych istot żyjących poza gatunkiem człowiek, zapoznanie się z terminem 'istnienie międzygatunkowe'. Wprowadzenie do etyki.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: uwrażliwienie na istnienie innych istot żywych wokół nas.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: dlaczego mówi się, że pies jest najlepszym przyjacielem człowieka? Pytanie do dzieci o ich przyjaciół i mieszkające z nimi zwierzęta. Co oznacza słowo 'przyjaciół', skąd wiesz, że on/ona jest twoim przyjacielem? Co robi przyjaciel?
2. Prowadząca puszcza dzieciom zwiastun animacji pt. „Marona – psia opowieść”. Dzieci mówią, co ich poruszyło w filmie, opowiadają, co przydarzyło się Maronie, jakie miała życie. Dlaczego pies tak mocno jest dla człowieka? Co to znaczy być dla kogoś? Czym pies nie ma swoich celów/interesów? Czy pies istnieje, ponieważ istnieje człowiek? Narysuj świat, w którym nie ma ludzi, co robi w nim pies? Jak się ma?
3. Zakończenie: Prowadząca czyta fragment „Małego Księcia” dotyczący odpowiedzialności za inną istotę (oswoić znaczy być za kogoś odpowiedzialnym). Czy czujecie się za kogoś odpowiedzialni? Co oznacza kogoś oswoić? Pocałuj swojego psa, jeśli jest przy tobie.

6) O czym śnią mechaniczne owce?

11.10.2020 godzina 12.00

Cel główny: zapoznanie dzieci z tematem 'transhumanizm'.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: zauważenie istnienia innych istot/bytów. Wiedza na temat tego, co odróżnia nas ludzi od innych organizmów żywych. Docenienie świata emocji.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie/Burza mózgów: czy twój komputer czuje? A, kiedy upadnie twój telefon komórkowy, czy go ten upadek boli? Pies machający ogonem odczuwa radość, a pobity robot, czy odczuwa smutek?
2. Wyobraźcie sobie, że mieszka z wami robot/android. Czy miałby swój pokój? Czy jadłby z wami śniadanie? Służyłby wam? Czy zaprzyjaźnilibyście się z nim? Miałby swoje mechaniczne zwierzątko? Skąd wiecie, że nie zastępuje mnie dziś robot Pani Kama? Dzieci próbują udowodnić, że nie rozmawiają z robotem. A czym jest sztuczna inteligencja SI? Napisz/narysuj co masz ty, a co ma robot? Gdzie leży różnica/i czy leży, między ludźmi a robotami (sfera emocji, zdolność rozmnażania się, nieskończone zdolności przeliczeniowe)? Ile dałbyś w sobie zmienić: zamieniłbyś swoją rękę na bioniczną? Swój wzrok na noktowizor? Kiedy przestałbyś być sobą? A kiedy nie byłbyś już człowiekiem? Dzieci rysują swoje przemyślenia lub o nich opowiadają.
3. Podsumowanie/quiz: kto to jest? Dzieci losują pytania i na nie odpowiadają (był przyjacielem Lucka Skywalkera, jak wygląda R2D2, kim jest C3PO, kim jest RoboCop, Siri, IBM, itp.). Co robią za nas maszyny? Jakie maszyny-roboty macie w domu?

7) Czy zwodzi nas Demon Zwodziciel?

18.10.2020 godzina 12.00

Cel główny: przedstawienie różnicy między poznaniem zmysłowym a poznaniem rozumowym – różne sposoby poznawania.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: rozumienie różnicy między zmysłami a rozumem jako sposobami na doświadczanie i poznawanie rzeczywistości.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: prowadząca pokazuje dzieciom swoją dłoń i cień padający na ścianę, pyta, co widzą (zmienia kształty)? Skąd wiedzą, co jest ręką, a co cieniem? Prosi, by dzieci zrobiły ze swoich dwóch palców miarkę, zamknęły jedno oko i brały w ową miarkę różne przedmioty, jak to możliwe że w dwóch palcach mieści się wielka szafa, cały tata, itd.?
2. Opowiada historię Demona Zwodziciela (Kartezjusz). Podaje przykłady: dom z bliska/duży, dom z daleka/mały, cukierek w stanie zdrowia/dobry, cukierek podczas choroby/niedobry. Co się zmienia dom i cukierek, czy coś innego? Narysujcie „kłamstwa” zmysłów. Czym jest rozum? Co to znaczy być rozumnym,

co znaczy rozumieć? Czy istniałbyś bez myślenia? jaki zapach lubisz? Zapach wakacji, jaki on jest? Zapach mamy? Opisz to, co pamiętasz, dzięki czemu pamiętasz?

3. Zakończenie/Drama: zamknij oczy, uszy, nie dotykaj niczego, jak w taki sposób, by się żyło? Przejdź się z zamkniętymi oczami, czy wpadłaś na coś? A teraz poużywaj swoich zmysłów: dotyk wzrokiem (znajdź przedmiot czerwony i opisz go; poszukaj przedmiotów okrągłych, kwadratowych).

8) Jeśli Atlas trzyma ziemię, to na czym stoi Atlas?

25.10.2020 godzina 12.00

Cel główny: przedstawienie głównych błędów logicznych oraz zasad poprawnego myślenia (Arystoteles). Wprowadzenie do logiki.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: rozumienie różnicy między sensem a bezsensem.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: jeśli Atlas trzyma ziemię, to na czym stoi Atlas? Jeśli na żółwiach, to na czym stoją żółwie? Na ziemi? I tak w nieskończoność. Dzieci wymyślają podobne zdania i widzą, że są bez sensu.
2. Prowadząca podaje przykład poprawnego myślenia na podstawie sylogizmu (zdania mogą być fałszywe, lecz rozumowanie jest poprawne): wszystkie krowy są zielone, jestem krową, jestem zielona. Dzieci mają za zadanie podać przykłady sylogizmów. Prowadząca tłumaczy zasadę identyczności ($A=A$) i zasadę sprzeczności ($A=B$). Prosi dzieci o narysowanie tych zasad na przykładach np. kot jest kotem, kot nie jest psem. Wprowadza następnie odróżnienie zdań logiki od zdań z doświadczenia: dziś pada deszcz (o prawdziwości tego zdania decyduje doświadczenie). Prowadząca mówi o błędach logicznych, nonsensach i absurdach. Gra: Sensy i bezsensy: powiedz zdanie poprawne/niepoprawne gramatycznie, ale bezsensowne/sensowne: kot stawia płot, Kali jeść, Kali pić; daj mi większą połowę jabłka; bezdzietna matka.
3. Zakończenie: zagadki logiczne: Co to za zwierzę: rano chodzi na 4 nogach, w południe na 2, a wieczorem na 3 (człowiek)? Są dwie siostry, jedna rodzi drugą, a druga pierwszą (dzień i noc)? W jednej ręce trzy mam jabłka, w drugiej ręce trzymam jabłka, ile mam jabłek (6)?

9) Jak powstał świat?

7.11.2020 godzina 12.00

Cel główny: zapoznanie z różnymi koncepcjami kosmogonicznymi i kosmologicznymi, pytanie o 'początek'.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: poznanie różnych koncepcji kosmologicznych.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie/Burza mózgów: Dawno, dawno temu był sobie.... Ziemia kiedyś była płaska? Jak powstał świat?
2. Prezentacji kosmogonii babilońskiej, egipskiej, hinduskiej, greckiej, shinto, biblijnej. Zadanie: narysujcie obrazy opowiedzianych kosmogonii. Wybierzcie dla was najciekawszą, najbardziej prawdopodobną, najdziwniejszą, nierealną. Po co ludzie zadają pytanie o początek? Prowadząca pokazuje książki o kosmosie, rozmawiamy o czasie i przestrzeni, innych galaktykach, innych prawach fizyki.
3. Zakończenie: Jaki byłby wasz kosmos (porządek)? A jaki chaos? Opowiedzcie o tym. Przyznajemy punkty za najciekawszą opowieść. Wspieramy się książką pt. „Mapy”.

10) O czym myślą wrony, kiedy patrzą na Ciebie przez okno?

15.11.2020 godzina 12.00

Cel główny: nauka szacunku dla zwierząt.

Kompetencja uzyskana przez dziecko: uwrażliwienie na ‘spotkania międzygatunkowe’.

Przebieg warsztatów:

1. Wprowadzenie: oglądamy filmik pt. „Zagubiony i znaleziony”.
2. Czy człowiek to zwierzę? Skąd wiemy, że zwierzę czuje? A skąd, że myśli? Podajcie przykłady. Prowadząca opowiada o szympanсах, delfinach, wronach, które myślą, posługują się językiem, tworzą narzędzia, kochają swoje dzieci. Oglądamy filmik przedstawiający historie wspaniałych zwierząt. Narysujcie wybrane zwierzęta i ich cechy szczególne np. nietoperz i echolokacja. Czym różnią się one od ludzi? Wyobraźcie sobie świat, w którym ludzie nie wykorzystują zwierząt? Czym są przyjaźnie międzygatunkowe? Wymyśl taką opowieść, kto z kim się przyjaźni? Oglądamy książkę pt. „Portrety zwierząt” Mówimy kogo przypominamy.
3. Zakończenie/quiz: czy pies wie, kto jest jego panem? Czy żmija jadowita wie, że ma jad? Czy pies wie, że nie wejdzie na drzewo? O czym śni kot? Czy kot wie, gdzie jest jego miska? Czy wilczyca kocha swoje małe? Czy słonie tworzą cmentarze? Czy gramatyka języka delfina jest bardziej złożona, niż nasza?